

очевидців вони дізналися, що сталося, і навіть не могли сподіватися, що їхній улюблениці вдасться вижити.

Але після порятунку і тривалого лікування вони возз'єдналися. Глорія-Шафа одужала і спокійно прожила ще кілька років хай і на новому місці, та зі своїми людьми. Її історія стала прикладом стійкості та мужності, незламності всіх українців. Боротися, хапатися за життя, триматися, навіть якщо важко. Робити своє до кінця: бути поруч, пам'ятати і спостерігати.

Кожен із нас зараз такий спостерігач, кожен знає, що робиться за тисячу хвостів від нього. Щоденні новини, фото і відео у всіх деталях, розмови, просочені тривою і втомою. Ніхто від цього не втече, кожен приречений мимоволі фіксувати та пам'ятати. Але в часи, коли історію в котрий раз намагаються стерти або переписати, сама відмова забувати стає дією.

Ми не знаємо достеменно, як саме вижила кішка Глорія-Шафа, які саме дива допомогли їй витримати самотність і побачене. І навряд чи дізнаємося, ким насправді вона була у минулих життях, яку шерстку мала і біля кого муркотіла. Можна тільки здогадуватися.

Ця історія — спроба здогадатися, а ще відповісти на багато «як?» і «чому?». Усі її персонажі вигадані, однак їхній біль та досвід — цілком реальні. Як і події, які відбуваються на сторінках.

Пролог

— Переконайтеся, що вага тривожної торбинки вам посильна; можливо, доведеться її нести дуже довго. Обов'язково покладіть документи, ліки, засоби гігієни, запас води та їжі на кілька днів... У разі артобстрілу падайте нижче рівня землі, підійде будь-яке заглиблення...

Останнім часом телевізор бентежив новими словами. Вони повторювались уже з початку холодів. Спочатку до них майже не прислухались, але з кожним днем їх ставало все більше і більше... Так само як і напруги, що димом густіла в повітрі...

Глорія тісніше згорнулась у своєму ліжечку і стулила вуха. От би поспати та не чути більше нічого... Тривожна торбинка... Артобстріл... Укриття... Танки... Ракети... путін...

Останнє незрозуміло чому пробирало до дрижаків, так само як і слово «росія». Сон не йшов.

«росія не має достатньо сил для повномасштабного вторгнення... Як пояснює путін, на території Білорусі ведуться спільні навчання...»

Глорія піднялась і повільно попрямувала до миски. У кімнаті давно загасили світло, лише телевізор кидав тривожні відблиски на диван з рідними людьми. Діти спали, старші котру ніч допізна слідкували за новинами. Глорія теж часто сиділа з ними, але зараз її без причини нудило. Може, новий корм з кроликом виявився не таким свіжим, хоча смакував ніби добре...

Відображення облич у телевізорі мерехтіли на воді в мисочці. Кішка схилилась і лизнула воду.

«Такої країни ніколи не було! Велика росія... росіяни... москва...»¹

Шерстка знову піднялася — хоча і не холодно. А нудить тільки більше. Глорія вибігла з кімнати. Поки вони не вимкнуть цю бридоту, вона назад не повернеться! В коридорі світило менше. Кішка глибоко вдихнула і почала вилизувати неслухняну кудлату шерсть. З кожним язиком тривога трішки падала, але з кожним новим «росія» із кімнати піднімалась знову...

До горла підкотив клубок, і кішку зігнуло. Ненависні звуки нікуди не ділись: вуха інтуїтивно притиснулись до голови.

Таке вже траплялось. Тоді було більше сил носитись по хаті, та і мама пам'яталась краще. З телевізора весь час лунали крики, гуркіт і страшний шум. Так само стояв холод, як і нині, але повітря грілось від диму. Говорили тільки про Небесну Сотню... А потім настала весна і з'явилося слово «війна». Відтоді всі теплі місяці страшенно нудило. Вже кішку і самі лікували, і до ветеринара носили, і корм добирали... Нічого не допомагало, а минулося тільки на осінь... Більше не нудило, але яка тривога проймала після цих слів! Як де-не-де почує, то горло здавить, то живіт заболить, то навіть без сонця в спину запече.

Нарешті промовисто запанувала тиша: телевізор вимкнули. Спазм у тілі зник, і Глорія випрямилась. Кілька хвилин вона просто дивилася в темряву. Здавалося, що телевізор досі працює, просто замовк, а темрява — це чорний дим тої зими. Ось чому знову нудить.

¹ рос. Такої країни ніколи не було! Велика росія... росіяни... москва...

Хай там як, а спати хотілося. Тим паче, втома брала своє, особливо такими зимовими ночами, коли тепліше від однієї думки, що десь за дверима люто холодно, але це тебе не стосується.

Глорія повернулась до кімнати і знову вляглася. Нарешті все затихло і заспокоїлось... Так і буде...

Кішка заплющила очі. Прекрасна нічна тиша. Пора спати...

Розділ 1

Пронизливий писк у вухах нагадав про необхідність дихати, а брак повітря змусив прокинутися — точніше, прийти до тями.

Глорія напружилася і зробила вдих. Пил з рота влетів глибоко в легені, і спазми виштовхнули все назад. Від кашлю затремтіло все тіло, від кожного поривання хвіст смикався, а у вухах ще дужче пищало. Кішка не намагалася звестися; важливим було тільки повітря, і схоже, його не лишилося більше на цілому світі.

За вікном знову гупнуло, цього разу гучніше, ніж зазвичай. Ці звуки стали жахливим супроводом останніх днів. То вранці, то вдень, частіше вночі і щоразу страшний гул у кінці.

Пил дряпав легені, очі заливало слізьми. Світ звужився до єдиної сірої плями. Глорія ще раз напружилася і виплюнула кілька грудок із запахом крові. Нова порція пилу обпекла свіжі рани у горлі, і кішка згорнулася, ховаючи ніс у хвості. Та це не рятувало: пил був і на шерсті, тіло здригнулося в новому спазмі кашлю. Пронизливий подих вітру сипонув ще просто в очі, але кішка тримала їх заплющеними. Сльози невпинно лилися, кашель дряпав горло, а холод кусав за лапи.

Хоча звідки такий холод удома?

Глорія здригнулася. Нарешті, крім пилу, в ніс удавило ще щось — спочатку запах гару, потім крові, і, нарешті, просто вулиці. Десь знову бахкало, знову голосніше, ніж зазвичай.

Кішка змусила себе розплющити очі. Крізь рудо-сіру стіну пилу і порошу ледь-ледь пробивалась кімната. Тільки от меблі тепер стояли трохи по-іншому, рослина перекинулася, картини лежали на підлозі, вкритій камінчиками та уламками. З кожною осілою пилинкою кімната змінювалася: речі перекочувалися на підлогу, деякі зникали. Половину привалило шафою в кутку. На місці були тільки залишки корму та води, але настільки запилені, що і бродячим псам не смакуватимуть.

«Буде гвалт, коли повернуться» — подумала кішка. Діти часто розводили безлад у квартирі, і дорослі на це дуже злилися. Але вони ніколи не нищили стіни, і зі стелі через них нічого не сипалося.

Стеля вкрилася тріщинами, з яких опадав пил. Вітер підхоплював його і розносив сірими смугами довкола.

Звідки у квартирі вітер?

Глорія нарешті звелася. Лапки затряслися ще до того, як відкрилася правда. Світ, який раніше вона бачила тільки з вікна, тепер відкривався в коридорі, на місці дверей. Із самої підлоги виростало місто, оповите димом, страхом і чужорідним смородом. Кішка підійшла до цього величезного вікна. Підлога зникла...

А замість неї... Глорія вчепилася кігтями за край прірви. Від висоти звело живіт — це здавалося набагато вищим, ніж світ з вікна. Уже дрижали не лише лапки, а і все тіло. Висота тягнула вниз, а ще нижче тягнула тиша, що раптово звалилась на місто грізніше за гуркіт.

Місто простягалося на сотні котячих кроків. Кілька будівель уже були понівечені. Поміж них на дорогах ходили залізні звірі — набагато більші за звичайні, але й повільніші. Місця бракувало, але вони на це не зважали. На горизонті нависав дим — хоч недавно зійшло сонце, та в тій частині знову панував вечір.

Тиша горланила. Особливо гучно у вишині.

Погляд прикувало до пейзажу. Скільки разів вона роздивлялася його з вікна, щоразу видивляючись щось нове. Зараз більший сенс мало шукати те, чого не вистачає: маленьких залізних звірів та людей, собак, чистого неба і стіни...

Кішка озирнулася. Між прірвою і квартирою лишився тільки маленький виступ. Двері безслідно зникли, як і деякі речі. Кімната спорожніла: свої люди недавно пішли, а чужими з інших поверхів не пахло. Пахло хіба що кров'ю та страхом, а якщо дуже принюхатися, то і смертю. Поодинокі пилинки ще висіли в повітрі, але загалом ситуація прояснилася: дому більше немає, а їй знову доведеться сидіти у ненависній коробці-переносці. Як же розлютяться люди, коли прийдуть! Скільки біди поробилося! Тріснули стіни, перекинулись великі речі, розсипались маленькі, розбився той дурнувятий телевізор. Двері до інших кімнат у домі привалило, та і байдуже: навряд чи ситуація там склалася краще.

Ось так: кімната і відкритий світ на краю урвища. Вітер ворушив густу шерсть, а холодне повітря дряпало легені. Запахи зі світу не приносили надій. Раніше такі приємні, тепер тільки тривожні. Як і край урвища, і відсутність дверей.

Скільки разів люди зникали з дому через ці двері... Не стрибали ж вони вниз щоразу! Один-єдиний битий шлях із квартири висів у повітрі. Глорія добре пам'ятала, що тут було: сходи на вулицю. Ще ліфт, але він шумів, а сходи завжди цікавили. Ними було весело бігти вниз, вони пахли різними людьми і псами, а інколи їжею та сміттям. На сходинках можна було половити мух, а одного разу там сидів злий сірий кіт, що ледь її не покусав, маленьку домашню кішечку.

З кожним спогадом урвище здавалося тільки глибшим. Димовий звір відкусив шматок будинку і єдиний шлях униз. Сонце нещадно світило, хоча і без видимого успіху в боротьбі з холодом. Глорія обожнювала, як воно обпікало шерстку, таку ж вогняну і світлу, але зараз воно гріло лише шрами рідного дому. Кішка стиснула зуби. Пил знову піднявся — чи то від подиху вітру, чи від махів хвостом.

Нежданий свист розірвав простір. Глорія інтуїтивно вчепилася кігтями в уламки якраз за мить до того, як світ і залишки дому люто затрусило. Хвиля штовхнула вперед, ще трохи — і вниз. Глорія напружилася і стрибнула назад.

Свист.

Гуркіт.

Дим.

Знову... І ще раз...

Не вперше, але як же голосно!

Глорія прожогом кинулася під шафу, якраз перед черговим вибухом. Дім знову затрусило, але в укритті хоч не видно нічого.

Кілька вибухів — і знову тиша. Глорія сиділа, допоки не заболіли кігті від напруги, а коли визирнула — між будинками ходив димовий звір, готуючись відкусити ще чийсь дім. Кішка позадкувала, жадібно ковтаючи повітря. Кімната почала обертатися, кольори злилися в єдиний темний пил — лише в темряві залишився натяк на якусь безпеку.

В той день вибухи гриміли ще кілька разів. Трусило дім, трусило шафу і темряву. Кігті так і не вдалося розтиснути, шкіра залякла від напруги, зуби пройняли болем від постійного тиску. Передчуття смертельного холоду лише наганяло страху, а запах задимленої свіжості нещадно бив по носі та зраненому горлі.